

K Ö N Y V I S M E R T E T Ő

A Módszertani kézikönyv a kreatív tanuláshoz című szakkönyv könyvismertetője

Book review of the Methodological manual for creative learning

Korpics Márta

Dr. PhD, egyetemi docens
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar
Korpics.Marta.Katalin@uni-nke.hu

Paksi-Petró Csilla

Dr. PhD, egyetemi docens
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar
Petro.Csilla@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A Nemzeti Közszolgálati Egyetem oktatói és munkatársai által a Kreatív Tanulás Program keretében született *Módszertani kézikönyv a kreatív tanuláshoz* című kiadvány átfogó útmutatás a felsőoktatás oktatásmódszertani paradigmaváltásához. Gyakorlati kézikönyvként inspiráló és praktikus módszereket, azonnal alkalmazható megoldásokat kínál a kreatív tanuláshoz/oktatáshoz.

Módszertan: A mű a tudományterület fontos kutatási eredményeire alapoz, ugyanakkor a hangsúlyt arra helyezi, hogy a mindennapokban, a tanítás során lehessen belőle ötleteket, javaslatokat meríteni. A kézikönyv fejezetei azonos módon építkeznek. Rövid bevezetés után ismertetik a várható tanulási kimenetet, majd a fejezet tartalmához kötődő legfontosabb kutatási eredményeket. Végül a mindennapi oktatásban is jól használható gyakorlatokat írja le, amelyek tudományterülettől függetlenül alkalmazhatók.

Megállapítások: A kézikönyv világosan és érthetően mutatja be a felsőoktatás-pedagógia különböző területeit. Sok gyakorlattal, módszertannal, valamint különböző tanulásszervezési módok bemutatásával ad segítséget a napi felsőoktatási munkához.

Érték: Az olvasó a könyv végére közel teljes képet alkothat arról, hogyan valósul meg a kreatív tanulás/oktatás a felsőoktatásban. A kézikönyv felkészíti

A szerzők a kéziratot magyar nyelven nyújtották be. Benyújtás: 2024. 02. 05. Átdolgozás: 2024. 02. 16.
Elfogadás: 2024. 02. 20.

az olvasókat az oktatói munka új oldalára, a hallgató centrikus, élményszerű, innovatív tanulás technikáinak magabiztos használatára.

Kulcsszavak: felnőttképzés, oktatásmódszertan, kreatív tanulás, innováció

Abstract

Aim: The book titled *Módszertani kézikönyv a kreatív tanulóshoz* produced by the teachers and staff of the Ludovika University of Public Service within the framework of the Creative Learning Programme, is a comprehensive guide to the paradigm shift in the teaching methodology of higher education. As a practical handbook, it offers inspiring and practical methods and immediately applicable solutions for creative learning/teaching.

Methodology: The work draws on important research in the field, with an emphasis on drawing ideas and suggestions from it for everyday teaching. The chapters of the handbook are structured in the same way. After a brief introduction, the expected learning outcomes are described, followed by the main research findings related to the content of the chapter. Finally, it describes practices that can be used in everyday teaching and that can be applied irrespective of the discipline.

Findings: The handbook presents the different areas of higher education pedagogy in a clear and understandable way. It provides many exercises, methodologies and different ways of organising learning to help with day-to-day work in higher education.

Value: By the end of the book, the reader will have a near-complete picture of how creative learning/teaching is implemented in higher education. The handbook prepares readers for a new way of teaching, confidently using student-centred, experiential, innovative learning techniques.

Keywords: higher education, teaching methodology, creative learning, innovation

„A tanulás egy passzív, befogadó vagy aktív, alkotó folyamat? Élmény, vagy inkább egy szükséges rossz? Elsajátítható készség, vagy inkább egy attitűd, amelyet kialakítunk? Egyéni folyamat, vagy lehet csoportos? A technológiák javítják vagy rontják az oktatást? A motiváció a hallgatótól vagy az oktatótól függ? Megannyi kérdés, amelyre minden oktató keresi a választ. A Módszertani kézikönyv a kreatív tanulóshoz c. könyv gyakorlati támpontokkal és konkrét, kipróbált példákkal segíti az olvasót a válaszadásában. Aki belevág a könyv

vagy egy-egy kiszemelt fejezet olvasásába, egy élményben gazdag utazásra indul, ahol meggyőződhet a hallgatóközpontú oktatás fontosságáról. Az olvasó az egyes fejezetekkel közel teljes képet alkothat arról, hogyan valósul meg a kreatív tanulás/oktatás a felsőoktatásban.” Ezekkel a sorokkal ragadja meg a könyv esszenciáját Christián László r. dandártábornok, a könyv egyik szerzője.

Az innovációs elvárások és a globális, digitalizált világ kihívásai közepette minden felsőoktatási intézmény keresi a hatékony felnőtt tanítás és tanulás módszereit. A Nemzeti Közszerződési Egyetem (NKE) Kreatív Tanulás Programja keretében született *Módszertani kézikönyv a kreatív tanuláshoz* című kiadvány átfogó útmutatás a felsőoktatás oktatásmódszertani paradigmaváltásához. Gyakorlati kézikönyvként inspiráló és praktikus módszereket kínál a kreatív tanuláshoz.

A hagyományos felsőoktatási tanulási modellt kikezdte és próbára teszi a digitalizáció, a munkaerőpiac változásai, a nagy fokú diverzitás, a felsőoktatásban fokozódó verseny és a generációs szakadékok. Az oktatóknak ma már a szakmai tudás mellett a környezeti, technológiai és generációs változások miatt szükség van pedagógiai és módszertani készségeik és képességeik bővítésére, olyan új és újszerű módszertanok megismerésére és alkalmazására, amelyek használatával maga az oktatás hallgatóközpontúvá, kreatívva és innovatívva válik.

A mű a tudományterület szempontjából fontos kutatási eredményekre alapoz, ugyanakkor a hangsúlyt arra helyezi, hogy a mindennapokban, a tanítás során lehessen belőle ötleteket, javaslatokat meríteni.

A kézikönyv fejezetei azonos módon építkeznek. Rövid bevezetés után minden fejezet ismerteti a várható tanulási eredményeket, majd ezt követően a fejezet tartalmához kötődő legfontosabb kutatási eredményeket mutatja be. Végezetül a mindennapi oktatásban is jól használható gyakorlatokat írja le, és ezekhez olyan leírásokat ad, amelyek segítségével a gyakorlatok tudományterülettől függetlenül alkalmazhatók.

A kézikönyv támogatja az NKE-n folyamatban lévő pedagógiai/oktatásmódszertani reformprogramot. A kötet első fejezetében az olvasók jó gyakorlatként betekintést kapnak ennek folyamatába és eredményeibe, megismerve az úgynevezett Kreatív Tanulási Programot (KTP). A fejezet az NKE pedagógiai, oktatási, oktatásmódszertani paradigmaváltását mutatja be, amelyben az oktatás lényegének a hallgató képességeinek hatékony fejlesztését és értékelését, az egyéni tanulási utak mentorálását, és a személyességen alapuló, aktív alkotó szakmai közösségek működtetését tekintik.

A második fejezet a módszertani alapozást szolgálja. A kreativitás kutatástörténetéről rövid áttekintést kapunk, amely egyben választ ad arra is, hogy miért a kreativitás lett a változtatás fő irányvonala. A kreativitást sokan, sokféleképpen

definiálták, de a legtöbb témát kutató szerző egyetért azzal, hogy a kreativitásnak fontos jellemzője, hogy amennyiben egy tevékenység során jelen van, akkor új gondolatokon alapuló termék jön létre a folyamat végére. Magát a produktumot az eredetiség, az újszerűség és az értékesség jellemzi. A fejezet ezeket a fontos didaktikai alapfogalmakat tekinti át. Bemutatja a kreatív tanulás és az oktatásmódszertani felkészültség kapcsolatát, kihangsúlyozva azt, hogy bár az egyetemen oktatás nincs pedagógiai végzettséghez kötve, mégis egyre inkább előtérbe kerül az oktatók oktatásmódszertani kultúrájának fejlesztése. Ezt követően a tanulási környezetről kapunk áttekintést, amely ma már a felsőoktatásban is fontos mutatója az oktatás minőségének. A szerzők rövid értelmezését adják az oktatási stratégiáknak és módszereknek, amelyben a stratégiákat összevetik a módszerekkel és az oktatói tevékenységekkel, ezzel is segítve az értelmezést és az alkalmazást. Áttekintést kapunk a tanári kompetenciákról is, mégpedig azok felsőoktatásbéli értelmezéséről, gyakorlati tanácsokkal kiegészítve.

A kötet harmadik fejezete újabb fontos didaktikai témával, az óratervezéssel foglalkozik. A fejezet a tervezési folyamat kontextusában tekinti át a tanuláselméleti megközelítéseket. Ezt követi a tanulásközpontú tervezés és a tanulási eredmények kapcsolódásának bemutatása. A fejezet felvázolja a pedagógiai tervezés rendszerét és nagyon sok praktikus információt és segítséget tartalmaz az óratervezéshez. Rövid áttekintést kapunk a felnőttkori tanulásról és a Z generációról is. Ezt követően – az előző fejezethez hasonlóan – a szerzők ismét a tananyag elsajátításának mérését segítő feladatokat fogalmazzák meg.

A kézikönyv negyedik didaktikai fejezete a tudásmérés és -értékelés fontos tudnivalóit dolgozza fel. A szerző célja az értékelés elméleti kérdéseinek bemutatásán túl segítséget adni az oktatóknak ahhoz, hogy fejleszteni tudják tudásmérési és -értékelési kompetenciáikat, amivel hozzájárulhatnak a hallgatók fejlődéséhez, tanulmányi és személyiségfejlődésének elemző értékeléséhez. A szerző kitér az értékelés tanulási folyamatban történő szerepének bemutatására, áttekinti azt, hogy a tanulási tevékenységek, a tanulási eredmények és az értékelési stratégiák hogyan hozhatók összhangba, és végső soron ez milyen hatást gyakorol a hallgatók fejlődésére. A tanulási eredményekkel való tervezés hatással van az értékelési forma kiválasztására is, erről is olvashatunk a fejezetben. Az értékelés hard és soft eszközeiről is jó áttekintést kapunk, amely nemcsak felsorolás, hanem alkalmazási területeket is megjelenít, továbbá tippeket is ad a megfelelő választáshoz.

Az ötödik fejezetben áttekintést kapunk a felnőttoktatás sajátosságairól, és arról, hogy a felnőttoktatásban hogyan lehet elhelyezni a tréning módszert. A fejezet fontos részét képezi a tréner kompetenciáit bemutató alfejezet, amelyben a tréneri szerepekről, a résztvevő- és folyamatközpontúságról, a csoportfacilitációról

és egyéb módszertani képességekről kapunk összefoglalót. Ha valaki szeretné használni a tréningmódszertant, akkor ismernie kell a tréningcsoport jellegzetességeit és a csoportdinamika tréningeken megjelenő sajátosságait is, hogy ezeket megfelelően kezelni tudja. Ehhez is segítséget ad a fejezet. Nagyon jó használati útmutatót kapunk a felsőoktatásban használható tréningtervezésről is, ehhez a tervezés lépéseit mutatják be, illetve forgatókönyvre és óratervre is láthatunk egy-egy mintát. Többek között a fejezet kitér még az online tréning sajátosságaira is.

A felsőoktatásban kevés példát látunk a kooperatív tanulásszervezés alkalmazására, bár az erről szóló tanulmányok mind jó hasznosíthatóságról számolnak be. A hatodik fejezetben a szerző rövid áttekintést ad a szervezési mód történetéről és lényegéről, illetve azokról a dilemmákról is, amelyek jellemzően a hazai pedagógiai közvéleményben jelentek meg ezzel kapcsolatban. Ezt követően bemutatja a kooperatív tanulásszervezés alapelveit, a mikrocsoportok jellemzőit, a csoportalakítás eszközeit és a kooperatív szerepeket. A fejezethez hasznos áttekintés tartozik, a kooperatív tanulásszervezést segítő eszközöket ugyanis a szerző az óratervezéshez kapcsolódó struktúrába rendezve ismerteti, ezzel is segítve az óratervezést és az órák lebonyolítását.

A hetedik fejezet az esettanulmány-alapú módszertant mutatja be sok példával. A fejezet az esettanulmány-módszer történeti áttekintésével kezdődik, ezt követően a szerzők bemutatják, hogy maga a módszer az NKE továbbképzési rendszerében hogyan jelent meg, és hogyan hasznosult. Az esettanulmánynak többféle típusa van, ezeket is áttekintik a szerzők. A különböző típusokat a 4K-modell alapján értékeli, valamint bemutatják, hogy ezen kulcskompetenciák mentén (kritikai gondolkodás, kooperativitás, kommunikáció, kreativitás) hogyan hasznosul az esettanulmány-alapú oktatás. A fejezet második részében a szerzők a módszer gyakorlati alkalmazhatóságához nyújtanak támpontokat és útmutatót.

A nyolcadik fejezet a kreativitás és az innováció kapcsolatát mutatja be. A korábbi fejezetekhez hasonlóan először történeti áttekintést és meghatározást kapunk. Majd ezt követően a szerző kitér a kreatív és innovatív tanulásszervezés alkalmazási nehézségeinek felvázolására, és arra is, hogy időigényessége ellenére miért érdemes mégis belevágni a meglévő óraterv kreatív és innovatív átalakításába. A fejezetből megismerhetjük a tanulásszervezés alapelveit, a tanulási folyamat résztvevőinek jellemzőit, a módszereket és az alkalmazási lehetőségeket. A fejezet végén gyakorlatgyűjteménnyel is gazdagítja a szerző a leírást, amellyel nagy segítséget ad az oktatók számára mind a tervezési, mind az oktatási feladatokhoz.

A kézikönyv kilencedik, egyben utolsó fejezete a tanítás-tanulás folyamatának IKT-eszközökkel történő támogatását ismerteti. A fejezet első részében az IKT-eszközök meghatározását kapjuk, illetve arról is írnak, hogy miért fontos

ezek használata az oktatásban. Kapunk áttekintést a módszerekről és az ötletekről is, amelyeket a szerzők is a tervezési folyamatba illesztve ismertetnek. A fejezet jól hasznosítható áttekintést ad még a prezentáció különböző formáiról, a játékosításról és az aktív tanulás kollaboratív formáiról. Az olvasók QR-kódok alkalmazásával a fejezetben helyet kapó alkalmazásgyűjteményt láthatnak, amelyet a szerzők szándékaik szerint tovább is szeretnének majd bővíteni.

Domokos Klaudia, a könyv egyik szerzője így fogalmaz: „*A könyvet jó szívvel ajánlom mindazon kollégáknak, akik szeretnék megismerni az oktatói munka új oldalát; színesíteni, kiegészíteni eddigi oktatási rutinjukat. Reményeim szerint azok is haszonnal forgatják majd e kézikönyvet, akik (még) idegenkednek az innovatív módszerektől és technikáktól – hiszen a kreatív tanítás és tanulás oktatói, illetve hallgatói oldalon egyaránt sok sikerélményt rejt magában.*”

A *Módszertani kézikönyv a kreatív tanuláshoz* című kiadvány szerzői a Nemzeti Közzolgálati Egyetem több karának elismert oktatói és munkatársai: Barnucz Nóra, Belényesi Emese, Berta Judit, Botos Andrea, Botos Virág, Christian László, Domokos Klaudia, Hegedűs Judit, Korpics Márta, Kriskó Edina, Méhes Tamás, Paksi-Petró Csilla, Seres-Busi Etelka.

Felhasznált irodalom

Domokos K., Korpics M. & Méhes T. (Szerk.) (2023). *A Módszertani kézikönyv a kreatív tanuláshoz*. Ludovika Egyetemi Kiadó.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Korpics J. & Paksi-Petró Cs. (2024). A Módszertani kézikönyv a kreatív tanuláshoz című szakkönyv könyvismertetője. *Belügyi Szemle*, 72(8), <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2024.v72.i8.pp1527-1533>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerzők nem jelentettek összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerzők nem kaptak pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Dr. Paksi-Petró Csilla, aki a petro.csilla@uni-nke.hu e-mail címen érhető el.